

Senterpartiet skal ta intern omkamp om **oljesand**. I Arbeiderpartiet vil Jonas Gahr Støre gjøre Norge til klimavinner, men uten å skru igjen norske oljekraner. I Statistisk sentralbyrå sitter tallknuserne og regner på hva alt dette betyr.

En tid for store oljetanker

AKTUELL

Taran Fæhn

Alder: 52 år

Stilling: Forskningsleder for Statistisk sentralbyrås gruppe for energi- og miljøøkonomi

Aktuell: Forsker på klimapolitikk, -teknologi og -økonomi.

«Klima er ikke én sak, det er en ramme rundt alle saker» sa Jonas Gahr Støre i sin første tale som nyvalgt leder i Arbeiderpartiet.

Denne uka lanserte han Aps nye klimapanel, med seg selv som leder, og svarte på SV-utfordringen om å se på hvor mye olje Norge bør la ligge under bakken. Støre koblet norsk oljetempo til en større internasjonal utarbeidelse av en helhetlig plan for benyttelsen av fossile energiresurser. «Støre vil ikke skru ned oljetempoet», var Dagbladets tolkning av Støres svar.

Han vil heller ikke stramme de statlige tøylene over Statoil og trekke norske investeringer ut av kanadisk olje- eller tjæresand. Canada har noen av verdens største oljeressurser, men oljen sitter klistret i sand, og er svært energikrevende og ikke særlig miljøvennlig å utvinne. Det er omstridt.

Mens SV er mot og Ap i hovedsak er for, eller i

hvert fall ikke ønsker å stoppe Statoils deltagelse, er det duket for en ny debatt i Sp. På Senterpartiets sommerpressekonferanse varslet Sps 2. nestleder en grundigere debatt om hva partiet faktisk mener.

Sp har tidligere støttet prosjektet, først under Ola Borten Moe som olje- og energiminister og siden i år, hvor Sp stemte mot et forslag om å bruke statens eierandel i Statoil til å stoppe norsk deltagelse.

En klimaforsker som teller

Taran Fæhn, forskningsleder ved Statistisk sentralbyrås gruppe for energi- og miljøøkonomi, følger den faglige delen av klimadebatten nøye. Hennes gruppe regner på effektene av ulike klimatilstander, i Norge og i verden.

Hun sier at klimavirkningen av en norsk oljesandboikott avhenger av om det betyr at utvinningen av oljesand går ned eller ikke.

– Det er jo Canadas ressurs. Jeg vet ikke nok om de juridiske og politiske mulighetene én aktør har til å bidra til faktisk reduksjon i utvinningen, men det forutsetter at Canada er med.

Å betale land for å la være å utvinne særlig klimaskadelige ressurser er en mulighet som finnes i økonomenes teoretiske verktøykasse. I Norge har økonomiprofessor Bård Harstad ved Universitetet i Oslo vakt en viss oppsikt med sine artikler skrevet om kull og hvordan en mulig klimapolitikk fra et rikere land kan være å kjøpe opp ressurser på det internasjonale markedet og la dem ligge uten å utvinne dem.

– Det vil jo ha en effekt på utslipp, så lenge du lar fossile ressurser ligge, sier Fæhn.

Det har vært forsøkt internasjonalt, men ikke særlig vellykket. Ecuadors president Rafael Correa sa han ville stoppe oljeboring i regnskognasjonalparken Yasuni hvis andre land kompenserte for inntektstapet. Ingen var villige til å dekke regningen.

Effekten av å skru igjen oljekranene

Fæhns gruppe har regnet på virkningen av å gjøre noe lignende i Norge. Hvis den norske staten regulerte produksjonen på norsk sokkel slik at mer olje ble liggende permanent, ville det gi en merkbar effekt på globale utslipp, ifølge Fæhn. Oljeproduksjon gir noen utslipp i norsk sektor fra selve produksjonen, men de store utslippene kommer når oljen brukes i utlandet. Beregningene tyder på at norsk tilbudsutt ikke i sin helhet blir erstattet av økning fra andre leverandører.

– Vi har studert kostnaden ved slike reguleringer av norsk oljeproduksjon. Konklusjonen ble at det kan være fornuftig å ta en del av de globale klimakuttene på denne måten. Det er billigere enn

UTEN OLJE

De store effektene for globale utslipp oppnås dersom en hindrer at olje blir brukt.

TARAN FÆHN

mange alternativer, og særlig enn mange innenlandske tiltak.

– Men er ikke norsk oljeproduksjon mer klimavennlig enn annen oljeproduksjon?

– Det betyr veldig lite, ifølge våre beregninger. De store effektene for globale utslipp oppnås dersom en hindrer at olje blir brukt.

Hun kritiserer norske politikere for å glemme det hun kaller «omvendt karbonlekkasje.»

– Mange aktører, inkludert myndighetene, er veldig opptatt av karbonlekkasje, altså at klimapolitikken som føres i ett land kan føre til økt utslipp i andre land. De er mindre opptatt av omvendt karbonlekkasje, som her, hvor klimatilstander i Norge faktisk kan føre til mindre utslipp i andre land.

Oppskriften på reduksjon

– La oss si at regjeringen ønsker så mye utslippsreduksjon som mulig for innsatsen. Hva gjør den?

– Det kommer an på om det er nasjonale eller globale utslippskutt som er målet og om det haster. For klimaeffektens skyld er det selvsagt globale utslipp som må ned. For å få flere land med på ambisiøse klimamål vil det være viktig å få ned kostnadene og usikkerheten ved å investere i klimavennlig teknologi. Norsk politikk som kan bidra til teknologiutvikling, og bidra til at den spres til andre bedrifter enn de norske, er derfor fornuftig.

Fæhn presiserer at det vil gi reduksjon på lang sikt, ikke på kort sikt. Men hun mener teknologiutvikling og reduksjon av norsk oljeproduksjon vil være mer effektiv satsing for å redusere klimadringene enn mange av tiltakene som foreslås for å kutte norske utslipp.

– Norge er et veldig betalingsvillig land. Vi har regnet på effektene av klimaforliket, og det blir veldig høye avgifter hvis målene i forliket skal oppnås som de er formulert. Men det er mye som er lurere enn å betale så mye for å redusere innenlands. Å betale for å kutte oljeproduksjonen, for eksempel, og å betale for å utvikle et teknologifond. Et stort fond for utvikling av klimateknologi som var finansiert av flere land og tilgjengelig for mange, ville være et svært godt tiltak.

– Hvordan kan vi bidra til et slikt fond?

– FN's grønne klimafond er en god begynnelse. Det samme er samarbeidet vi har om klimapolitikken med EU. Inntil det kommer en større enighet, er antagelig det klokkeste å bidra til å utvikle dette samarbeidet og kanskje få knyttet det til lignende initiativ andre steder på kloden.

MICHAEL BRØNDBO
redaksjonen@nationen.no

Tre om oljesand

Alexandra Bech Gjorv, advokat og tidligere leder for området ny energi i Statoil, til Dagens Næringsliv:

«For oljesand har jeg aldri sett at det samfunnsmessige regnestykket går opp.»

Ola Borten Moe, 1. nestleder i Senterpartiet, til ABC Nyheter:

«Sp har aldri tatt stilling for oljesand. Bare at Statoil bestemmer hvilke energiformer de vil utvinne.»

Anne Beathe Tvinneim, 2. nestleder i Senterpartiet, til ABC Nyheter:

«Skepsisen mot oljesand og hele miljøaspektet knyttet til oljenæringa, er stor i partiet. Jeg gleder meg til å ta debatten i hele rørsla.»

Tett på

1 Hva har du vært mest opptatt av den siste uka?

Faglig har jeg vært på en veldig interessant konferanse om energioekonomi i New York. Privat har det vært oppussing av kjøkkenet.

2 Hva hadde du gjort om du var statsminister for en dag?

Kuttet Barcode (ny og til dels omstridt gruppe fancy høyhus i vannkanten i Oslo, red.anm.) i høyden – omtrent på midten. Jeg ville vedtatt at Oslos utvikling ikke skal skje i høyden og ikke i marka, men ved et effektivt kollektivtrafikknett til boområder omkring byen.

3 Bygd eller by?

Å bo? Byområde. Jeg liker å være tett på folk.

4 Hva er ditt favorittsted i Norge?

Grimstad. Der er det både folk, sjø og vakkert.

5 Hvem tar du med deg dit?

Alle som ville satt pris på det samme ved Grimstad som jeg setter pris på.

Klimaforsker: Taran Fæhn, forskningsleder ved Statistisk sentralbyrås gruppe for energi- og miljøøkonomi, regner på effektene av klimatilstand, i Norge og i verden.

FOTO: STATISTISK SENTRALBYRÅ

Har vært omstridt: Statoils oljesandfasiliteter i Leismer i Canada.

FOTO: GORM KALLESTAD / SCANPIX